

**В ДВАДЦЯТЬ П'ЯТИ РОКОВИНИ СМЕРТІ
ТАРАСА ГР[ИГОРОВИЧА] ШЕВЧЕНКА**

Чверть сотні літ пройшло від тої смерті,
Кобзарю наш, тяжких чверть сотні літ!
Мов круки ті, що тягнуть трупи жерти,
Так сотні бід тяглись за нами вслід.
Щоб нашу честь, язик, ім'я затерти,
Насилля й лож сідали на совіт;

Руйнівники наш дім розрубували в штуки,
А наші блуди їм топір давали в руки.

Потоки сліз, що на твою могилу
Вся Україна в жалю пролила,
Немов в самій згасили жар і силу:
Тебе втерявши, у старці пішла;
Лиш думу віщую, ширококрилу
Твою, як скарб найкращий, понесла,
Щоб на всесвітньому базарі нею нині
Для себе виблагать хоч трохи милостині.

Ох, та гірка та милостиня вбога,
Затроєна й докором ще не раз:
Що в нас же й власна нива єсть розлога,
Що й інших би могла кормить при нас,—
Ми ж не приклали рук до перелога,—
Не хліб на нім пишаєсь, а хабаз!..
О сором! В чверть-ста-літ; що й трупів оживили,
Лиш в нас не вирости, хіба змаліли сили!

А з щирих другів, що в однім упрузі
З тобою враз орали переліг,
Один — робітник добрий — впав при плузі,
Великий труд велику силу зміг;
А другий — ох! — зневірився в союзі,
По рідній ниві сіє терня й гліг!
Лиш твій дух, наче той огнений стовп в пустині,
Йде перед гоненим народом України.

Яка ж тепер та рідна Україна,
Котрій на світі і рівні нема?
О, бачив я її! Гуляє хуртовина
Із краю в край і тисне все зима.
А люд, немов обдерта сиротина,
Поки що буде, в сумерку дріма
І снить про слухний час! Та що то з нього буде?
І хто він?.. «А хто ви! Ви руські?» — «Ні, ми
люде!»

Де ж ті, що раді б люд той піддвигнути
І повести до вільних, добрих діл?
Я бачив їх. Безсиллям власним скуті,

Вони тремтять, ждучи ворожих стріл,
Над працею невірною зігнуті,
Лиш думами летять до вбогих сіл,
Бо ділять їх від них так сильні частоколи,
Що й голос їх туди не доліта ніколи.

Часом лише в вечірню пізню добу
Вони зійдуться на розмову враз;
Немов живая іскра на дні гробу,
Так дума щира блискає в той час,
Змагається пройти тяжку сю пробу,
Та з серця оклик рветься: «Мало нас!»
Куди то рвуться нам? І хто піде за нами?..»
Я плакав з ними враз кривавими сльозами.

А молодіж, надія України,
Мов птиця в кліті о запори б'ється,
В надії величної переміни
Без праці в'яне, хоч до «діла» рветься;
Або, прорвавши заповідні стіни,
Нові дороги віднайти береться...
Що жертв і крові й сліз упало, сили й волі
Під прапором чужим і на чужому полі!

О батьку! Де ж в Україні ще глядіти
Кутка такого, вдалечінь чи вблизь,
Де б твому слову вільно гомоніти,
Де б твої думи вільно розрослись?
Чи тут хіба, де підкарпатські діти
Ім'я твоє пошанувать зійшлись?
Та бідні ми числом і розуму малого,—
А нині б не дітей, мужів тут треба много!..

Хоч вільно спів твій гомонить між нами,
Та не ростуть твої всі думи тут.
Бо й наша нива вкрита бур'янами,
І люті хмари проти нас ідуть,
В убогий кут наш б'ючи перунами,
І ниви нам зорати не дають,
А люті вороги підкрадуються скрито,
Щоб замішати нам кукіль між яре жито.

Слабі ми, батьку! По Кавказ від Сяну
Слабі, розбиті на атомів дріб!
І кожний в серці люту носить рану,
Склада надії нерозцвілі в гріб.
І хто розбудить нашу «правду п'яну»?
І хто голодним дасть поживний хліб?
Тарасе, батьку, наш замучений пророче —
Чи скоро буде світ по тій страшній ночі?